

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

De litteris Apostolicis pro beneficiis vacantibus , & de potestate executoris
illarum. punct. 31

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

beneficia, quæ ad Episcopum pertinent, possit vicarius electiones, & præsentationes beneficiorum Episcopo competentes facere? Negat alios referens Garcia 5. par. de benef. cap. 8. num. 83. Quia aliud est conferre, & aliud præsentare, seu eligere, ut manifestè probat textus in cap. cum in illis. 16. §. cum autem, de prebendis. in 6. ibi, cum autem inter collationem, institutionem, & præsentationem differentia magna esse noscatur. Ergo sub potestate conferendi non comprehenditur potestas eligendi, & præsentandi.

Cæterum probabilis censeo sub hac potestate absoluta conferendi, & potestatem eligendi, & præsentandi comprehendendi. Nam licet collatio, præsentatio, electio, & institutio distinguantur, neque sub verbo collationis illi prouisionis modi comprehenduntur. At hoc intelligendum est (vt bene notat Gonzalez reg. 8. Cancell. gloss. 16. à num. 8.) in mandatis ambrosiosis, quæque restantur sunt, de quibus loquitur textus in cap. cum in illis. sed non in mandatis, & facultatibus ordinariis, quæ latissimam habere debent significationem, qualis hæc potestas est: in his enim sub verbo conferendi omnes prouisionis modi claudi debent, vt satis colligitur ex toto tit. vt Ecclesiæ. benef. sine diminut. conf. rati. & ex elem. vnica iuncta gloss. verbo conferantur. in fin. de reum formu. 2. & ex aliis adductis à Gonzalez supra, & in præsentati docet Lambertini. de iure patronat. 1. p. lib. 2. q. 4. artic. 4. Azot. 2. par. instit. moral. lib. 3. c. 44. §. 10. Hinc fit posse vicarium ex supra dicta facultate conferre commendatam vel est proprii beneficii collatio, vel quid minus illa, sic Rebuff. prax. benef. 2. par. tit. forma vicariatus. num. 119. Azot. 2. p. instit. mor. lib. 3. cap. 44. §. 10. Barbosa 3. p. alleg. 54. num. 64. Et hæc à fortiori procedunt, si sub verbo prouidendi fuerit data vicario potestas. Quia vt optime probat Gonzalez supra gloss. 17. hoc verbum latiorum habet significationem, omneque quod modos prouisionis proprii sine comprehendit.

7. Septima difficultas est de loco, in quo possit vicarius hanc potestatem exercere, an inquam extra diocesim possit? Negat plures. Quia iurisdicção vicarij in hac parte est delegata. Sed delegatus inferioris à principe nequit extra territorium delegantis iurisdicçãoem exercere, vt tradit Bart. in leg. 1. C. de summa triuit. num. 40. & leg. 1. num. 2. ff. de officio proconsulis. & ibi Bald. & alij relati à Garcia & Sanchez, & alij statim referendi. Et videtur probare textus in leg. 2. ff. de officio proconsulis. ibi. omnes proconsules statim quod urbem egressi fuerint, habent iurisdicçãoem, non tamen contentiofam, vt eis manumittitur: apud legatum vero proconsulis neuo manumittitur potestati, quia non habet iurisdicçãoem ealem. Cum ergo vicarius iurisdicçãoem in conferendis beneficiis habeat, non à principe, sed ab Episcopo, sicut legatus à proconsule, extra diocesim conferre beneficia non poterit: sic Baldus in dicta leg. 1. n. 1. Francus c. fin. n. 3. de officio vicarij. in 6. Barbarius c. noui. de officio legati n. 17. Analtat. German. de indultis Cardin. §. ceteri quoad n. 88. licet n. 89. dicat contrarium esse æquum.

Verum tenendum omnino est posse vicarium hanc potestatem extra diocesim exercere, sicuti potest Episcopus: ideo namque Episcopo conceditur iurisdicçãoem voluntarie exercitium extra propriam diocesim, quia ratione huius exercitij nullam Episcopo illius diocesis irrogat iniuriam: sed eadem potestas ratio militat in eius vicario: neque enim exercitium vicarij aliud est ab exercitio Episcopi, neque magis præiudicabile. Ergo concessa Episcopo potestate exercendi iurisdicçãoem voluntariam extra diocesim, & vicario concedenda est: sic tradunt alios plures referentes Conattum. lib. 3. var. cap. 20. num. 8. Thom. Sanchez. lib. 3. de matr. disp. 3. 4. num. 2. Gonzalez gloss. 62. num. 3. Azotius lib. 3. cap. 44. quæst. 9. §. 1. b. c. 25. §. 12. Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 126. August. Barbol. 3. p. de potest. Episc. alleg. 54. num. 64.

Ad leg. 2. in contrarium adductam facilis est solutio. Concedimus namque legatum proconsulis non habere iurisdicçãoem à puncto quo proconsul urbem egressus fuerit, neque intra, neque extra prouinciam, quia prouinciam legatio iurisdicçãoem date non potest, quouique prouinciam legationis fuerit ingressus, vt probat textus in leg. obseruare. §. post hac ff. de officio proconsulis. Ingresso proconsule in prouinciam, optime poterit eius legatus extra prouinciam iurisdicçãoem voluntariam exercere, sicut ipse proconsul. Cum ergo Episcopus post captam Episcopatus possessionem designare vicarium possit, & iurisdicçãoem illi committere conferendi beneficia, poterit extra prouinciam existentis illa conferre.

17. Supradicta doctrina extendenda est non solum ad collationem rigorosam, sed etiam ad institutionem, & confirmationem. Nam cito necessarium sit vicario aptitudinem præsentari, & electi cognoscere, vt legitime institutionem, & confirmationem facere possit. c. fin. de elect. in 6. At quia hæc cognitio extradiocialis esse potest, ideo institutio, & confirmatio, sicut & collatio beneficiorum, extra diocesim fieri potest. Gonzalez gloss. 62. n. 8. Garcia 5. par. de benef. c. 8. n. 142.

Octaua difficultas: quibus à vicario sint beneficia conferenda, an inquam possit vicarius vel eius substitutus Episcopo aliis habili, aut vicario substituenti beneficia conferre.

Præmitto ex communi sententia vicarium non posse alium vicarium designare, aliis daretur processus sine termino, & probat expressè textus in cap. clericos. de officio vicarij: & tradit Glossa communiter recepta in c. 1. eodem tit. in 6. verbo ipsius. Bene tamen potest ad breue tempus causa iusta intercedente, infirmitatis, absentia, alteriusve impedimenti vices suas in totum alteri committere, iure, & consuetudine sic disponente. Hi autem vicarij substituti ex eodem tribunali cum substituentem iudicant, & eodem modo indices sunt ordinarij, vt tradit Glossa clement. 1. de Regulari. verbo locum aliorum. Maranta de ord. iudicarij. 4. part. disp. 5. n. 22. quos refert, & sequitur Molina tract. 5. de inst. disp. 10. num. 7. consentit Azot. 2. part. inst. moral. lib. 3. cap. 43. quæst. 3. Garcia 5. par. de benef. cap. 8. n. 150. Vt cum est pro libito non possit vicarius alium vicarium constituere, potest tamen partem iurisdicçãois committere. Tum quia delegatus ad vniuersitatem causarum, vnam vel alteram causam subdelegare potest, vt multis comprobatur Thom. Sanchez lib. 3. disp. 31. à num. 2. idque admittit Basilius Legion. saltem ex consuetudine recepta, lib. 5. de matr. disp. 26. num. 12. Tum quia vicarius non tam est delegatus Episcopi, quam ordinarius ipsius, vnamque cum illo petitionam repræsentat, sed an inter huiusmodi causas, quas vicarius alteri delegare potest, comprehendatur beneficiorum collatio, constat ex dictis in hoc puncto. Qui enim qualitatem vicariatus generalis expulsiua pro commissione facultatis beneficii beneficia, consequenter affirmate debent non posse vicarium pro libito hanc potestatem alteri committere, cum non possit vicarium generalem pro libito constituere. At cum nobis placuerit vicario foraneo facultatem conferendi beneficia illius partis diocesis, in qua est iudex committi posse: affirmamus ibidem posse vicarium illam dimidiatam potestatem illi communicare, cum possit hunc vicarium ipse pro libito constituere, iis postis.

19. Dicendum est, nequaquam posse vicarium designatum ab Episcopo sive ab ipso vicario illis in casibus, in quibus vicarium designate potest, beneficia Episcopo aliis habili, vel ipsi vicario designati conferre. Quia vique vicarius cum Episcopo idem tribunal constituent, eaque de causa à vicario negligente prouidere beneficia, vel inhabili prouidente, ad Episcopum non fit deuolucio. cap. 2. de consuetud. in 6. & cap. Remana. de appellacion. eodem lib. Ergo cum Episcopus sibi ipsi prouidere beneficium non possit: quia inter danem, & accipientem necessaria debet esse distinctio. cap. fin. de instit. & cap. p. r. nostrum. de iure patronat. neque vicarius, qui eadem persona cum Episcopo reputatur, ei prouidere beneficium potest: sic Rebuff. in praxi benef. tit. de forma vicariatus. num. 82. Sbrocius lib. 2. de vicario Episc. q. 91. & 92. Azot. 2. p. lib. 3. c. 44. §. 15. Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 143.

Verum hæc ratio solum probat vicarium generalem Episcopi, cui potestas conferendi beneficia simul cum vicariatus designatione data sit, non posse beneficia Episcopo conferre. At non probat, si vicario data sit potestas conferendi beneficia forsim à vicariatus, vt vere dari potest, non posse beneficia Episcopo conferre: quia eo casu non censetur idem sibi ipsi beneficium prouidere, cum vicarius procedat vt delegatus, c. si compromissarius. de elect. in 6. Atque ita posse talem vicarium Episcopo beneficia conferre docuit Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 144.

Sed contrarium omnino dicendum est; nam esto illo casu vicariatus procedat vt delegatus, cum hæc delegata potestas ab Episcopo proueniat, si virtute illius possit Episcopus beneficium acquirere, ipse sibi conferret beneficium prouidere, quod alienum est ab vtu Ecclesiæ. Non enim prouisio beneficij à beneficiario ortum habere potest, ne locus ambitioni deat. Si autem Episcopus designaret vicarium, illum designaret cum potestate substituendi alium vicarium, addita clausula, quem nos vicarium nunc, prout ex tunc, cum eadem potestate substituimus, credidem talem substitutum posse non Episcopo, sed vicario substituenti beneficia conferre. Quia illo casu non accepit substitutus potestatem à primo vicario, sed ab Episcopo. Vicarius namque designatus solum exercet nudum ministerium, & exercitium nominationis, non confert facultatem. Ergo sicut ipse vicarius ab Episcopo prouideri de beneficio potest, etiam potest prouideri à substituto, quia ex facultate ab Episcopo accepta confert: sic alijs relatis, Garcia 5. p. de benef. c. 8. n. 145.

PUNCTVM XXXI.

De litteris apostolicis pro beneficiis vacantibus, & de potestate executoris illarum.

Cum Pontifex medijs suis litteris Pontificiis vocatis scriptis, beneficia prouideat, & ad illorum prouisionem executores indices designet: videndum est, quæ litteræ sint, & quæ executorum potestas, & quæ ad eorum processum requirantur.

S. I.

Quæ sint litteræ Apostolicæ pro beneficiis vacantibus, & qualiter concedantur.

- 1 Rescripta Pontificia alia sunt in forma gratiosa, alia in forma digni. Et quæ hæc sint.
- 2 Alia vocantur gratia, si neutri, si alteri, si nulli.
- 3 Alia dicuntur rescripta, Rationi congruit.
- 4 Alia nuncupantur noua prouiso, alia simplex prouiso.

Litteræ Apostolicæ, seu pontificia rescripta de beneficiis vacantibus sunt in multiplici differentia. Alia expediuntur in forma pauperum, quia paupertate allegata de beneficio prouideris, quæque vocantur rescripta iustitiæ: non quia obligatus sit Pontifex ea concedere, cum ea gratis, & liberaliter præstet. Sed quia iustissimum, & æquissimum est, ut pauperi clerico, & ad ordines promoti beneficium concedatur. Itemque vocantur rescripta secundum Apostolicam: quia eorum initium est, cum secundum Apostolicam qui altari seruit, &c. Alia vocantur rescripta gratiæ, quia nulla paupertatis mentione facta beneficia conceduntur. Deinde alia ex supradictis litteris Apostolicis nuncupantur in forma gratiosa, alia in forma digni. In forma gratiosa sunt, quæ prouisum dignum beneficio supponunt, in forma digni, quæ dignum petunt post diligentem examinationem iuuentur.

2 Præterea sunt alia rescripta, seu litteræ Apostolicæ, quæ vocantur, si alteri, si neutri, si nulli, eo quod hanc clausulam contineant. Rescriptum namque si alteri est, cum super aliquod beneficium cum altero litigas, & mentione litis facta impetras à Pontifice, ut tibi beneficium conferatur: tale rescriptum, quia clausulam, & conditionem habet, si alteri ius in beneficio questum non fuerit, datur rescriptum, si alteri. Rescriptum si neutri, est cuius non sunt litigantes; & tertius impetrat à Pontifice, ut sibi beneficium conferatur ea conditione, si neutri litiganti ius questum fuerit. Rescriptum vero si nulli, est cum plures litigant, tu vero impetras à Pontifice beneficium, si nulli eorum ius in beneficio competat. Hæc autem rescripta, si neutri, si nulli, si alteri licet in beneficio supponunt, ut de se constat, & illius mentio necessaria facienda est, ut rescriptum impetrari possit. Azor. 2. part. instit. moral. libro septimo, cap. 32. quæst. 8. Item est durante lite impetrantur, ac effectum sortiri non possunt, quousque lis finita fuerit, & declaratum ius in beneficio, vel ad beneficium non competere; Alteri, Neutri, vel Nulli. Nam durante hoc iure siue in beneficio, siue ad beneficium rescripta, impetrantibus non prosunt. Quia Pontifex non intendit iuri questio derogare, & beneficia cum aliorum damno prouidere, iuxta reg. Cancell. 16. de non tollendo ius alteri questum. Rebuff. in praxi ben. sic. q. 1. tit. de rescriptis si Neutri, &c. n. 10. Azor. supra.

3 Rursum est aliud rescriptum Pontificium vocatum Rationi congruit, eo quod illa verba sint illius initium. Hoc autem rescriptum supponit Pontificem prædecessorem gratiam concessisse, per scripturam tantum ab ipso signatam, vel saltem per verbum factam, neque illam gratiam extinctam esse, non tamen litteras expedisse: successor vero cognoscens testium probatione hanc gratiam esse factam; litteras expedit hoc tenore. Rationi congruit, conuenit honestati, ut ea qua de Romani Pontificis gratia, &c. Rebuff. prax. benefic. part. 1. tit. de gratia rationi congruit. Azor. 2. part. lib. 7. c. 31. q. 7. Quocirca in impetratione huius rescripti ea omnia exprimenda sunt, quæ in prima impetratione necessario fuerunt expressa. Quia est rescriptum auctoritatem præbens primæ concessionis, Rebuff. n. 22. Azor. q. 10. Dixi hoc rescriptum concedi à successore, quod non est ita intelligendum, ut necessario debeat esse immediatus: nam esto mediatum sit, concedere rescriptum potest, cum eadem sit ratio. Azor. q. 11.

4 Item est aliud rescriptum vocatum noua prouiso, aliud vocatum simplex prouiso. Rescriptum vocatum noua prouiso, est, quo Pontifex prouisionem ab inferiore factam confirmat, eo quod impetrans datus aliquoties est, an prima prouiso effectum habeat. Quocirca ad hoc rescriptum obtinendum necessarium est, ut impetrans ignarus sit nullitatis prioris prouisionis, imo potius requiritur, ut præsumat, esto dubitante primam prouisionem validam esse, cuius apud Pontificem mentionem facere debet; quia in illius confirmationem rescriptum impetrat. At si successu temporis prima inferioris prouiso nulla esse declaratur, non obinde noua prouiso à Pontifice facta petit, quia est æquæ principalis, ac prima quoad substantiam, esto quoad concessionem accessoria esse videatur. Hoc rescriptum nouæ prouisionis dari non solet frequenter, ut colligitur ex textu in cap. quia, & cap. post electionem de concess. præbenda. Excipiuntur tres causæ, videlicet vnio beneficiorum, cum dubitatur, an legitime fuerit facta ab inferiori beneficio, seu præceptoriarum S. Ioannis Hierosolymitani, & aliarum sacrarum militiarum prouiso, & sanctorum electionum: pro reliquis vero causis non solet hoc rescriptum concedi, ut la-

tius hæc omnia prosequitur Rebuff. in praxi benefic. 1. part. tit. de noua prouisione & simplicit. à numero primo & seq. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 31. q. 7. Simplex vero prouiso estque nullam aliam validam prouisionem supponit, solamque relatione facta beneficii vacantis conceditur: sic Rebuff. & Azor. supra.

Denique est rescriptum à Pontifice concessum vocatum, inde valere, eo quod virtute illius concedit Pontifex, ut rescriptum à se concessam, quod ex aliquo capite nullum fuit, vitæ obtineat, & perinde valeat, ac si principio valide expediam fuisset, nullusque in illius impetratione defectus commissus, Quapropter ea omnia, ob quæ primum rescriptum valore caret, in hoc secundo rescripto nuncupato, perinde valere, exprimentia sunt, alioquin nullus effectus erit. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 7. cap. 31. quæst. 1. 3. & 4. & seq. Quod si insuper aliud impedimentum contraxit, eo quod conciliis nullitatis prioris prouisionis possessionem accepit, fructusve beneficii in sui vitæ tempore consumpsit, obligatus est huius intrusionis mentionem facere, Azor. quæst. 5.

S. II.

Qui sint executores litterarum Apostolicarum, & quæ eorum potestas.

- 1 Qui soleant executores gratiarum designari.
- 2 Qualis sit hæc designatio.
- 3 Debent esse canonici Cathedralis Ecclesia, vel in dignitate constituti.
- 4 Eliguntur hic indices per præsentationem authenticam litterarum originalium, vel alias authenticarum.
- 5 Si hic designatus index prouisionem facere omittat intra 30. dies designatus, potest prouisus ad secundum executores recurrere.
- 6 Si iussu primus executor denegat prouisionem, non potest ad secundum recurrere.
- 7 Quamdiu duret executorum potestas.
- 8 Prouisus si sentit se grauatum à primo executore, neque potest ad secundum recurrere, accessario ad Pontificem recurrere debet.
- 9 Excipit Garcia, si denegetur prouiso ob reprobatorem examinationum, sed non admittitur.
- 10 Si prouisus esset ab ordinario, & prouisus Apostolicum se petuerit, quid tibi faciendum est?

Inter prouisores beneficiorum non infimum locum tenent, quibus à sede Apostolica committitur executio prouisionis alicuius beneficii vacantis. Pontifex namque prouisionem alicuius beneficii vacante, solet committere huic executioni alicuius prouisionem vel ordinario loci, ubi beneficium restat, vel quem prouisus petit, & designat. Quod si hic ordinarius designatus, & requisitus intra 30. dies prouisionem non executur, ne prouiso effectus careat, conceduntur litteræ executoribus Episcopo viciniori, seu eius vicario, cum integra totius causæ commissa.

2 Duplex est hæc executoris designatio iuxta distictam beneficii prouisionem, si enim prouisum approbauerit Pontifex, eique beneficium contulerit, quin executor teneatur dignitatem prouisi explorare, neque aliud facere, quam cum in potestatem mittere, et designatio nuncupata in forma gratiosa. Quia gratia collationis facta executori committitur illius executio, seu prouisi in possessionem inmissio. At si à Pontifice non est adequatè facta collatio, sed facienda executori remittitur, si prouisum dignum inueniat, designatio executoris cupatur in forma digni. Quia sub conditione, quod prouisum dignum inueniat, beneficii collatio facienda remittitur. Sed hæc designationes sine gratia facta, vel facienda, peccantque merito concedentis re integra. Itemque an commissis vicario Episcopi possit ab Episcopo expediri, aut contra, vel transmissio locorum, vel in capitulum sede vacante, late diximus, tract. de legib. disp. 4. punct. 16.

3 Hi executores debent esse Canonici Ecclesiæ Cathedralis, vel aliis in dignitate constituti, iuxta sextum in cap. statutum de rescript. in 6. Neque obstat ex forma mandati plures conuocari tantum ad collationem faciendam, possessionemque concedendam, quæ nullam iudicalem cognitionem requirit, quomodo debeant supradictam qualitatem habere. Tam quia ita habet stylus Rotæ, & Cancellariæ. Tum quia sæpe semper partes iudicis assumunt; eo quod regulariter adit intrusus, vel alius, qui executioni contradicit: ob quam causam non sunt meti qui executioni contradicant, & cognoscantur executores, sed mixti cum potestate iudicandi, & cognoscendi de causa executionem impediende. Quoribus autem executor partes iudicis assumere potest, eo ipso index delegatur, huiusmodi in ipso mandato non exprimitur, & conuenit habere debet qualitates relatas in cap. statutum: & ita sentit, & late probat Nauarr. in cap. cum conuincat, de rescript. in 6. c. 3. causa nullitatis. Neque valet solutio Garcia 6. part. de beneficiis, cap. 2. num. 106. affirmantis iis executoribus solum secundario

& necessitate compete iudicis partes assumere posse; non autem principaliter, cum non competat illis ex forma mandati. Quia est solum secundario concessa illis sit iudicandi potestas, hoc sufficit, ut absolute sine iudice delegati sedis Apostolicae, & consequenter, ut in iuramentis, & opprobrium sedis Apostolicae cedas, si persona non qualificata ea potestas committatur, ut bene expendit Nauarrus *supra*. Adde non quilibet canonicum, neque in dignitate constitutum eligendum esse executores hanc litterarum, sed illum tantum, qui ab Episcopo fuerit iudex synodalis designatus; nisi aliud ex mandato expresse constiterit, a his censenda est commissa subrepticia, iuxta Trident. *sess.* 25. *cap. 10. de reform.*

4. Mox eligendi hanc executores est per praesentationem authenticam litterarum originalem, vel alias authenticarum; nam quousque hae litterae expeditae sint, & executori authenticae praesentationis, hoc est per notarium coram testibus executor nec iurisdictionem habet, neque in causa procedere potest. Quia illi legitime non constat de iurisdictione, ut alius relatis probat D. Molina de *Hispan. prim. lib. 2. cap. 7. num. 58.* & nosse Molina de *instr. pract. 2. ubi de maiorat. disputat. 599. a num. 2. & seqq.* Garcia 6. *part. cap. 1. num. 349.* & 6. *part. cap. 2. a num. 7. incipit num. 16.* Facta praesentatione tenetur ordinarius, cui litterae sunt dae, intra triginta dies collationem facere, & prouisum in possessionem mittere, nisi obiter contradictor, quem audire debet, & terminos competentes ad allegandum concedere, & finaliter sententiae & interim non curri et tempus, quia per ipsum non stat, quominus executioni prouisio demandetur, & idem est si a via fuerit impeditus, Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 71.*

5. Quod si malitiose prouisionem facere omittat intra illos 30 dies designatos ad prouidendum, poterit prouisus Apostolicus virtute bullae nuncupatae executoria, quae simul cum alia conceditur, alium iudicem adire, qui prouisum examinet, & digno respectu beneficium conferat, & in possessionem mittat. Hic post prouisum Apostolicum ad secundum executores recurre. Nam si velit inflare primum, & expellere ut prouideat, poterit ipse primus executor motam purgare, & beneficium prouidere, quia recusus ad secundum executores in casu negligentiae primi concessus est in fauorem prouisus, cui ipse prouisus cedere potest: sic ex quadam Rotae decisione firmat Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 90.* Sed antequam his secundus executor procedat, debet ei constare primum executores negligentem fuisse in prouisione faciendi, quia solum in casu probatae negligentiae, vel malitiae primi executoris ei conceditur iurisdictione, iuxta *textum in cap. si capitulo de concessione probat. in 6.* Et licet in bulla executoria non sit expressus casus negligentiae, vel malitiae primi executoris, ut executor secundus procedere possit, sed absolute dictum sit, ut possit procedere, si designatus executor intra 30. dies prouisionem non fecerit. At sub intelligendum est, si intra 20. dies prouisionem non fecerit culpabiliter, quia in odium suae negligentiae, & malitiae potestas in alium transferretur, & absque culpa hanc translatio conueniens non erat: ut Gratian. *disputat. forens. cap. 92. num. 31.* Garcia de *benef. 6. part. cap. 1. num. 60.* adducitque Rotae decisiones.

Debet inquam hae negligentiae primi executoris secundo constare, ut licet & valide prouideret possit, quia negligentia primi executoris est conditio requisita, ut secundo iurisdictione concedatur: cum autem nullus iudex ut iurisdictione possit, nisi sciat se iudicem esse, sic secundus executor vii non poterit iurisdictione delegati, nisi prius sciat primum executores negligentem fuisse, Garcia alius relatis, *dista 6. part. cap. 2. num. 95.* Hanc negligentiam probabit prouisus, si ex actis ostendat primum executores requisitum esse, ut prouisionem faciat, ipse tamen nullam omissionis legitimam causam allegauerit.

6. Vnde e contrario, si ordinarius primus executor designatus denegat prouisionem, quia prouisus non verificat narrata, vel quia prouisione indignus est, non potest virtute bullae executoris secundus executor adiri. Quia iam primus executor suo officio functus est, & bullae satisfecit. Non igitur est locus bullae executoriae, quae solum ad supplendam malitiosam prouisionis omissionem conceditur. Neque primus executor emendare sententiam poterit, cum iam officio suo functus fuerit, sic relati doctores.

7. Hinc oritur difficultas, quamdiu duret executoriam potestas, cum per ipsos non stat, quominus prouisum in possessionem mittant: Et quidem durat, quousque locus sit executioni, tamen ultra annum differatur, videtur haec, quia hae potestas datur ad exequendam gratiam beneficiale, & cum hae terminum non habeat, sed de se perpetua sit, etiam potestas, quae illi est accessoria, debet esse perpetua. Neque obstat *textus in cap. quaremi. de officio. & potest. iudicis delegati*, quo ceterum potestatem iudicis delegati ad exequendam sententiam nostram, non posse ultra annum extendi. Quia huiusmodi *textus* loquitur de iudice delegato principaliter ad iudicandum, secus de iudice delegato ad gratiam exequendam: hic enim in sententia data pro illius executione etiam vieta annum

procedere poterit, & prouisum in possessionem mittere, & de fructibus integre illi responderi: concessa vero possessione, & fructuum perceptione, si in eis denuo inqueretur, aliquibus placet posse executores defendere prouisum, coeundo contraditores censuris, penis, aliisque iuris remediis. Quia in supradicto breui conceditur is executoribus, ut prouisum in possessionem inducant, faciuntque illi de fructibus responderi, & sic inductum defendant, tamen non possunt cognoscere, an legitima sit contradictio. Ceterum dicendum est executoris iurisdictionem spirare eo ipso, quo prouisus pacifice inductus fuerit in possessionem, fructusque receperit. Quia functi sunt officio, ad quod fuerunt designati. Neque enim executoribus datum est pacificos possessores iam a se constitutos defendere. Nam cum ipsi cognoscere non possint, an contraditores iure, & legitime contradicant, nequaquam hanc contradictionem impedire possunt. Item sentiens se grauatum ex prouisione Apostolica, recurrere ad ordinatum potest pro iure sibi debito recuperando. Ergo executores nequeunt hunc recursum impedire. Ergo nequeunt a contradicentibus iuridice defendere. Et ergo cum in breui conceditur executoribus facultas defendendi prouisum, intelligi debet cum facto, & quasi violenter, & non iure a possessione remouetur, vel saltem cum in continenti post acceptam possessionem inquireretur, ita ut moraliter loquendo non videatur accepta possessio. Vide Abbatem in *cap. illorum de prebendis. n. 10.* Innoc. *ibi n. 3.* Staphil. de *litteris gratiarum. de vi. & effect. clausula. §. significatio clausulae inducentis. num. 3.* Rebuff. in *prax. in forma noua prouisionis. verbo & defendatur inductum. & in concordat. in forma mandati. verbo defendentes. & in repet. c. 2. de concess. prebenda. num. 29. & seqq. clausulae mandatorum. Garcia. 6. p. de benef. cap. 2. num. 146.*

8. Sed est dubium ex parte prouisus, quid facere debeat, si sentit se grauatum, & iniuste prouisionem denegari, posito quod non potest ad secundum executores recurrere: Dicendum est ad summum Pontificem, & non ad Metropolitanum appellari debere, quia solus ille est executoris prouisionem denegantis superior.

9. Ab hac doctrina excipit Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 75.* casum in quo ob examinatorum reprobationem executor prouisionem denegat: quia tunc (inquit Garcia) potest prouisus a mala examinatorum reprobatione ad Metropolitanum appellare, eo quod examinatores synodales non auctoritate sedis Apostolicae, sed propria, iuxta munus, & officium suum examen fecerint, & prouisum reprobauerunt. Et licet congregatio Concilii, *sess. 24. cap. 18. de reformat.* declarauerit ab examinatorum reprobatione non dari appellationem, hoc intelligendum esse inquit de examine in concursu facto, secus de alio examine extra concursum. Metropolitanus vero, ad quem est appellatum, obligatus est prouisum examinare cum tribus examinatoribus synodalibus, si illos habet, aliis a tribus a se electis, & dignum reperiunt remittere ordinario primo executori, ut prouisionem faciat. Quod si hic noluerit, poterit transactis 30. diebus secundus executor adiri.

Verum hae exceptio mihi non probatur. Non enim examinatores synodales illa in causa procedunt auctoritate ordinaria, sed delegata a sede Apostolica; siquidem examen prouisus faciunt virtute electionis executoris Apostolici. Nam si executor Apostolicus eos non eligeret, ipsi in examen procedere non possent: examinant ergo prouisum ex facultate accepta ab executore, ac prouide, ut delegati sedis Apostolicae. Non igitur ad alium, quam ad Pontificem dari potest appellatio. Adde examen dignitatis prouisus esse accessorium collationi, illiusque fundamentum. Sed ad Metropolitanum non potest pro collatione appellari: Ergo neque pro examine dignitatis prouisus accessorium namque sequi debet naturam principalis.

10. Rursus dubitabis contra, quid debeat facere si prouisus ab ordinario sit, vel alias praesumis ius ad beneficium habere? Breuiter respondeo, te debere coram executore Apostolico titulum ostendere, illumque si negetur statim, & in continenti probare summam, iuxta ea quae tradit Menoch. de *arbitr. lib. 2. cap. 28. num. 5.* ipsum vero executores obligatum esse te audire, & interim executionem prouisionis suspendere, alias omnia essent attentata. Quod non solum habet verum, cum licet conceduntur sub supposito quod sit aliquis interitus, vel eum clausula *uocatis uocandis*; sed etiam si absolute concederentur remoto quolibet detentore. Quia iniustum esse videtur, si tu inauditus iure acquisito priueris, Gonzalez *gloss. 9. annotat. contra nullit. & assenta. a num. 20. & seqq.* Garcia 6. *part. de benef. cap. 2. num. 140.* Si vero competens ad contradicendum, postquam prouisus missus esset in possessionem, nequaquam de tua iustitia coram executore allegare potest, quia iam expirauit eius potestas: sed coram ordinario licet intentare debet, ut bene notauit Garcia *supra. num. 145.*

* * *

§. III.

Quæ debeat executor Apostolicus verificare, priusquam gratiam exequatur.

- 1 Veritatem narrationum explorare debet, esto litteræ in forma gratiæ expeditæ.
- 2 Onus probandi narrationem prouiso comperit.
- 3 Si litteræ in forma digni expeditæ debet insuper verificare dignitatem prouisi.
- 4 Si noscatis idoneus, an debeat executor te examinaret Negat Sanch. Affirmat Garcia, Concilianur hæ sententia.
- 5 Quid si examinatus reperit i. indignus, an possit executor alij examini te subiceret Subdistinguitur respondetur.

SI litteræ beneficiales expeditæ sint in forma gratiosa, obligatus non est executor verificationem aliquam iudicalem facere, sed extra iudicialiter se informare potest de veritate narrationum. Hanc informationem ante omnia præmittere debet, ut gratia executioni mandari possit, quia ius super gratia habet tacitam conditionem, si preces veritati nitantur, c. 2. de rescript. leg. fin. in princip. Cod. de diuersis rescript. Si autem addit contradictor, præmittere iudicalem informationem narratorum debet; quia partes iudicis assumit. Naquam tamen tenetur explorare dignitatem prouisi, quia iam præsupponitur explorata ante gratiæ concessionem, ideoque vocatur prouisio in forma gratiosa. Neque in hac parte esse potest contradictor executionem impediens. Sic doctores referendi.

2 Onus probandi narrationem competit prouiso, quia ipsi competit iustificare suam gratiam & probare veritatem dixisse in narratione. Caius de Gratia deest. 7. num. 3. Flamin. Parisius l. 3. quasi. 2. num. 44. & l. 10. quasi. 3. a num. 1. Gonzalez in annotat. ad nulli. Et attendit. gloss. 9. num. 130. Garcia 6 p. de benefic. num. 161. & 189. Huic oneri satisfacit semiplena probatio in his, quæ non sunt gratiæ fundamentum, sed illius causa motiua, & impulsiva, qualia sunt in hac ætate esse constitutum, his qualitatibus esse præditum, beneficium tanti valoris existere, & similia, secus vero in his, quæ gratiæ fundamentum sunt quorumque in contrarium est iuris præsumptio, ut si impetrasset beneficium, eo quod reseruatam sit, vel alteri collatum simoniace, vel ante legitimam ætatem: tunc enim plenè probanda est narratio, quia nec reseruatio, nec delictum præsumitur, nisi probetur, & pro libertate beneficii, & pro possidente est iuris præsumptio. Garcia num. 172. & latus num. 225. & seqq. vbi vatis decisionibus Rotæ complobat.

3 Si autem litteræ beneficiales expeditæ sint in forma digni, tenetur executor ultra verificationem narrationum explorare dignitatem prouisi, scilicet te legitimum esse ordine Ecclesiastico insignitum, ætate competenti, bonis moribus, sufficiensque scientia præditum. Quod si hanc informationem omiserit, collatio facta nulla est, tamen tu prouisus dignus existas, quia sub conditione, quod idoneus cognoscatur, collatio executori faciendâ conceditur, ut constat ex illis verbis, si per diligentem examinationem illum idoneum esse repereris. Ergo si ante collationem non reperit executor te idoneum, esto tu idoneus sis, nulla est collatio, ut pote contra formam facta. Sic Sanchez de matr. lib. 3. disp. 33. n. 4. & l. 8. disp. 34. n. 26. & disp. 35. n. 16. Garcia 6 p. de benefic. c. 2. n. 258.

4 Difficultas est, an teneatur executor te examinare, si idoneus esse noscatur. Negat idem Sanch. loquens de dispensatione, l. 8. disp. 17. num. 12. & disp. 34. num. 24. & disp. 35. num. 16. Mouetur, quia in manifestis nulla est opus examinatione, cap. manifesta l. 9. 1. Sed non est credendum Pontificem velle actum inutilem fieri, Ergo eius præcipit examinationem præmitti ut, dignitas prouisi cognoscatur, intelligi debet cum alias nota non est.

Conterarium affirmat Garcia supra num. 259. & seqq. & ait collationem factam examine non præmissa, esse nullam. Mouetur, quia est facta contra formam mandati, quæ requirit te idoneum esse reperit per diligentem examinationem. Ergo si examinationem non præmittis, quantumvis te idoneum, esse cognoscat, non satisfacis formæ, seu conditioni in mandato contentæ: & à simili probari potest ex Trident. [decreto sess. 24. cap. 18. de reforma. vbi prouisio parochialium non præmissa examine annullatur quantumvis fiat de persona notorie idonea.

Cæterum conciliari possunt hæ sententiæ, si media via procedamus. Exillimo namque cognitionem priuatam tuæ dignitatis non excusare executorem ab examine præmittendo: quia executor obligatus est tuam dignitatem iudicè cognoscere, antequam de beneficio prouideat. Nam cum publicè constare debeat de potestate executoris, & de valore prouisionis, publicè etiam debet constare de tua habilitate, siquidem sub hac cognitione, & non aliter executori iurisdicchio conceditur. At si tua dignitas publica, & notoria est, executorque comprobat notorietatem, non tenetur alio examine vti, quia satis examinatus tua dignitas illa notorietatis comprobatione: fuit. Gloss.

cap. Qui sine examinatione, verbo sine examinatione, dist. 87. c. 6. fin. verbo qui concubinas, dist. 51. vbi tanquam certum supponitur in notis nulla esse opus examinatione. Et confirmari potest ex doctrina ipsius Garcia 6. part. de benefic. c. 3. n. 269. dicitur executor rem, si te remittit examinandum alicui suodam examinatori ipseque examinator, quia satis cognitam habet tuam idoneitatem, absque vilo examine schedulam approbationis concedat posse ad prouisionem procedere; quia satis per approbationem examinatoris ei constat de tua dignitate. Ergo ad legitimam prouisionem sufficit iudicæ cognitio de idoneitate prouisi, tamen examen propriè non procedat.

Neque obstat in parochialibus prouidentis per concursum examen esse requiritum, quantumvis prouidentis idoneus sit, & probetur, quia in supradicto decreto Trident. hæc forma examinationis per concursum præscribitur. At in prouisionibus Apostolicis non præscribitur examen concursus, sed solum examen idoneitatis, cui sufficienter creditur satisfactum, si certibus dignitas prouisi comprobetur.

5 Sed quid si examinatus reperit indignus, poteritne executor te iterum examini subicere, & digno reposito beneficio conferre? Negat Garcia d. 6. p. de benefic. cap. 2. num. 254. & mouetur, quia executori conceditur potestas tibi conferendi beneficium, si per diligentem examinationem te idoneum esse repereris. Ergo te idoneo non reposito cessat executoris iurisdicchio. Verum namque illa per diligentem examinationem, de prima examinatione intelligi debent, ex reg. leg. bones. §. hoc sermo, ff. de verbor. significat. alius per malum tempus expectari potest, ut habili redderis, & pluries examinari, ut saltem aliqua vice sufficiens videaris, quod alium est à ratione, præcipue in parochialibus, vbi peracto examine tenentur examinatores denuntiare qui fuerit idonei reperi.

Placet mihi hæc doctrina, si supponamus te ab examinatore indignum esse iudicatum. Quia iam executori constat de tua inhabilitate per diligentem examinationem, & cessat executoris conditio, sed quia examinatoris declarationem, possunt superedere, & examen inchoatum relinquere in aliud tempus perferendum si illo tempore, quo examen perficiendum est, te dignum inueniant, & sic declatent, poterit executor vitæ huius declarationis te beneficio prouidere. Quia per diligentem examinationem dignus reperitus es, & nunquam reperitus indignus. Neque dici potest te bis esse examinatum cum priorem examinationem declaratio subsæpta non fuerit, solum enim semel examinatus te diligenter; esto duplici tempore examini fueris subiectus, negant namque illæ vices vnicum examen.

§. IV.

Quæ beneficiorum conditiones exprimentæ sunt in mandatis Apostolicis obtinendis.

- 1 Plures exprimi debent.
- 2 Narrare debes esse clericum legitimum nullo modo impedimento affectum.
- 3 Narrare debes beneficia obtenta, si que habes.
- 4 Item quolibet ius ad beneficium.
- 5 Aliqui censent pensionem habitam exprimentam esse, sed non videtur certum.
- 6 Item debes dignitatem exprimere, si quam habes.
- 7 Beneficij per vim possessi non videtur mentis necessaria scienda.
- 8 Qualiter obligatus sis exprimere, si plures fuerit dispensati.
- 9 Qualiter patrimonium, & præsimonium laicale, & pensionem narrare debeas in impetratione beneficii.
- 10 Si qualitatem beneficii impetrati non exprimis, gratia vacat.
- 11 Vnde nulla est gratia beneficii curati, cura non expressa.
- 12 Item gratia beneficii iurisdictionis non expressa hæc qualitate.
- 13 Et beneficii Ecclesie cathedralis tacita hæc qualitate.
- 14 Et beneficii residentiam requireris si illius residentia non facias mentionem.
- 15 Si beneficium tanquam curatum impetretur, cum tamen simplex sit, vitiatur gratia.
- 16 Subreptitia est gratia beneficii non expresso eius valore, vel false expresso.
- 17 An motus proprius excuset hoc vitium.
- 18 Si est beneficium electiuum, & tacens, vitiatur gratia.
- 19 Si secularis sit, beneficij regulare impetres, nulla est impetratio.
- 20 Si sub nomine beneficii hospitale impetres, quod beneficium non est.
- 21 Item est nulla gratia, si beneficium vnicum impetres tantum vnicum.
- 22 Item si beneficium est monoculare, neque qualitate manifestum.
- 23 Item si narres beneficium vacasse per obitum, cum vacet per resignationem.
- 24 Item si sit de beneficio affecto, neque affectionem declaras.
- 25 Si beneficium à te occupatum suis titulis impetres tacita intrusione.

- 26 Si beneficium alteri aequo principaliter unum impetres tacita ratione.
- 27 Quid si beneficium ecclesie inferioris impetres tacito sancto illius ecclesie?
- 28 Si est impetratio contra statum, neque statutum manifestas, est nulla.
- 29 An vitetur rescriptum, si alterius colorati tituli mentionem non facias.
- 30 Vitatur rescriptum, si omittas narrare alterum esse in beneficio possessione.
- 31 Annalis deventio in beneficio reservato non videtur necessaria exprimenda.
- 32 Ut tamen si aliqua sit etiam super possessione, est exprimenda.
- 33 Supradicta procedunt in impetratione a Pontifice, si eius ab ordinario.

VT executor apostolicus munere suo recte fungatur, explorare debet an expressis conditionibus necessario in mandatis apostolicis exprimendas, quia iis non expressis impetratio subrepticia censetur, aliquas attigimus §. 3. dicitur in presentia que desiderantur. Has condiciones explicat late Felinus cap. in nostra, de rescripto. Ioan. Selua tr. de benef. 3 p. 9. 11. quas ad tria capita redoxit Men. lib. 2. de arbit. casu 201. a. n. 32. Primum est ratione personarum impetrantis. Secundum est ratione qualitatis beneficii quod impetratur. Tertium ratione iuris, quod in beneficio impetrando alteri competit, quem ordinem sequemur.

1 Ex primo capite inquit Menoch. num. 33. narrare debes te clericum esse legitimum, idoneum, nulloque vitio inuoluntum. Sed licet haec in impetratione necessaria sint, non tamen necessaria sunt, si illorum factis mentionem, qui iure ipso supponuntur. cap. cum adeo. de rescripto. ca. causam qua. de electione. Et c. ex litteris. de transact. Et ibi gloss. Et notavit Azor. 2. p. in sp. mor. l. 6. c. 33. q. 1.

2 Secundo inquit Menoch. num. 41. narrare debes beneficium obtenta si qua habes. cap. ad aures. cap. cum adeo. cap. postulat. si. cap. audientiam. 2. cap. in nostra. cap. si proponente. de rescripto. Et cap. si motu proprio. de praebendis. in 6. Ratio est, ut ambitionis via pracludatur, & ne alius, vel ecclesia sequatur prauidendum, si plura beneficia vni conferantur. Quod procedit, etiam si beneficium habitum tenue sit, & insufficientes ad vitae sustentationem, ut ex dictis iuribus clare constat, & tradit Azor. 2. p. lib. 6. cap. 33. q. 3. Nam licet in cap. si cui. Et cap. non potest. de praebendis. in 6. deatur mentionem faciendam esse beneficii ad vitam sufficientis, cum non negetur insufficientis faciendam esse mentionem, si tamen manere debet decilio d. cap. si motu proprio. Et cap. si proponente. ex quibus colligitur cuiuslibet beneficii faciendam esse mentionem. Tenue namque erat beneficium, cuius mentio fit in in cap. proponente. de rescripto, quia dolo negavit se beneficium habere, nulla fuit gratia facta. Neque haec obligatio cessat ex eo quod illo beneficio obtento spoliatus fuerit, cum per spoliationem titulum non amiserit, illius mentionem facere debes. Menoch. dicto casu 201. num. 4. Et idem est, esto beneficium habito renuntiasse, dummodo renuntatio admissa a superiore non sit, quia adhuc retinet titulum beneficii. Menoch. n. 47. Quod si solum promissum renuntiare, existimat Menoch. n. 48. cum Felino. non solum beneficii haberi, sed etiam huius promissionis te obligatum esse facere mentionem, quia potes beneficium, & perfectionem illius obtinere, quibus locis non sit promissioni. Ceterum ego de hac extensione maxime dubito. Tum quia optime potes beneficium secundum obtinere, & promissioni satisfacere, ante captam secundi beneficii possessionem primo renuncies. Tum quia ex nullo textu colligitur huius promissionis faciendam esse mentionem. Neque valet dicere, Pontificem non concessurum secundum beneficium, si sciret factam esse promissionem renunciationis primi. Quia est qualitas extrinseca neque a iure praescripta, ideoque concessio non immutat. Sicut si sciret Pontifex aliquos defectus, & peccata a te commissa, beneficium non conferret: at quia non teneris illos declarare, ex illorum taciturnitate non redditur collatio nulla. Haec obligatio exprimitur beneficium habitum, non tollitur ex eo quod beneficium manuale sit. Nam textus in cap. si proponente. de rescripto. generaliter loquitur de quolibet beneficio habito in titulum. Menoch. n. 46.

3 Imo non solum cuiuslibet beneficii habiti, sed etiam iuris ad illud obligatus es facere mentionem, ut satis colligitur ex cap. ad audientiam. el. 2. cap. in nostra. de rescripto. Quocirca si praenotatus, vel e contra es ad aliquod beneficium, vel illius collationem habes, esto non acceptatam exprimere debes. Menoch. n. 43. Azor. 2. p. lib. 6. c. 33. q. 5. Hoc autem intelligi debet, nisi illius iuris probabilem ignorantiam haberes: haec enim excusat gratiam a subreptione, ut expressis habetur cap. gratia. de rescripto. in 6. vbi. cum tempore impetrationis nescires, & multis allegatis docet. Menoch. dicto casu 201. n. 52. Azor. 2. p. l. 6. cap. 33. q. 5. At Basil. Legione. lib. 8. de matr. cap. 17. §. 3. n. 19. affirmat non ob ignorantiam reddi gratiam validam, sed quia ante beneficium collationis, & illius acceptationem dici non potes beneficium habere. Verum, esto beneficium non habas, habes

tamen ius ad illud, cuius mentionem facere debet, alius dolo non ageres, si sciens tibi factam esse collationem, nec repudiaris, neque admittes, ut secundum obtineres beneficium, quia dolo dici non potes agere, cum iure proprio vitis.

4 Supradictam doctrinam extendit Menoch. casu 201. n. 51. ad pensionem ecclesiasticam, quam si habeas, exprimere debes in impetratione cuiuslibet beneficii. Quia loco beneficii haec pensio succedit, esto beneficium rigorosum non sit. Sed haec extensio non est ita certa, cum obligationes extendenda non sint ultra proprietatem verborum; & contrarium docet Basil. supra num. 17. Azor. 2. p. in sp. mor. l. 8. c. 12. q. 14. nisi ad titulum paupertatis beneficia a Pontifice obtineres.

5 Tertio inquit Menoch. n. 40. narrare debes dignitatem, si in ea reperiaris, quia ita cauetur in cap. ad aures. de rescripto. Quod non solum verum habet, cum maiora beneficia impetras, ut dicit Menoch. sed etiam maiora obtineas. Nam esto textus in cap. ad aures, solum de obtentione minorum loquatur. At alij textus generaliter de qualibet beneficii obtentione loquuntur, ideoque in obtentione cuiuslibet beneficii etiam maioris mentio faciendae est de dignitate. Adde cap. ad aures, solum de beneficiorum minorum obtentione loquitur, quia nullum beneficium maius dignitate est, esto inter ipsas dignitates una sit maior altera.

6 Quarto inquit Menoch. n. 45. te debere mentionem facere beneficii per vim possessi. Mouetur, quia violentia commissae forte retardabit Pontificem a beneficii concessione. Frustra enim legem implorat, qui in legem deliquit. Sed haec ratio mihi non probatur, alias obligatus esses huius delicti mentionem facere, tamen si beneficium non possideres, sed ab illius possessione cessasses, quod nullo iure cautum videtur. Credetem tamen si beneficium de facto possideres, esto non de iure, te obligatum esse illam iniquam possessionem manifestare, quia absolute beneficium habes. Adde si si beneficium absque titulo legitimo possideres, vitium incurris intrusivum. Debes ergo ab hoc vitio absolui, ut capax beneficii censaris, ab illo absolutus neficio quam ob causam in impetratione beneficiorum illius facere mentionem debeas.

7 Quinto inquit Menoch. n. 39. te obligatum narrare alias dispensationes, si pluries fuisti dispensatus ratione plurium defectuum. Sed hoc intelligendum est casu quo dispensationes inter se sunt connexae, & ad eundem finem ordinatae, ut satis tract. de reg. iur. vlt. §. 4. diximus.

8 Sexto debes narrare patrimonium, si quod habes; praecipue, si ad illius titulum fuisti ordinatus, quia videtur loco beneficii subrogari. Sed hoc intelligendum est, ut bene explicat Azor. 2. p. in sp. mor. lib. 6. cap. 33. q. 8. casu quo tibi beneficium conferatur titulo paupertatis. Quia cessat fundamentum concessionis, si patrimonium habes. Idem quod dictum est de patrimonio dici debet de praetimoniis, & pensionibus temporalibus seu laicis ad vitam concessis. Secus si solum pro limitato tempore concedantur, quia cum illa limitata concessio te a paupertate non liberet, illorum mentionem facere non teneris. Azor. 2. p. vlt. ex quo fit. Aduerte supradicta intelligenda esse casu quo gratia beneficii proprio motu concessa non fuerit. Nam si non proprio concedatur, valet gratia, tamen si beneficiis obtentis mentionem non facias, ut expresse habetur cap. si motu proprio. de praebendis. in 6. Et element. si Romanus. eodem tit. ibi si Romanus Pontifex de beneficio alicui motu proprio provideat non habita mentione provisionem, seu gratiam huiusmodi fore validam declaramus. Quia cum hac gratia ex mera principis libertate procedat, praesumitur concessurus, etiam si veritatem nescit, sic vniuersos doctores docere testatur Thom. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 21. num. 47. Haec ex primo capite.

9 Ex secundo capite, nempe ex beneficio impetrato, vitatur gratia, si qualitas beneficii expressa non fuerit, eo quod gratia tunc voluntaria non est, cum illam Pontifex non cognoscat: sic doctores referendi.

10 Ex quo fit primo gratiam vitari beneficii curati, si curam animarum beneficio annexam non exprimas: quia sub nomine beneficii in mandatis apostolicis de providendo, simplex venit intelligendum, & non curatum, ut colligitur ex cap. ex in illis de praebendis. in 6. cap. pro illorum. eodem tit. sic Menoch. multis relatis lib. 2. de arbitrar. casu 201. v. 61. Azor. 2. p. in sp. mor. l. 6. cap. 32. q. 1. Et c. 33. q. 11. Quod verum habet inquit Menoch. n. 63. esto beneficium curatum non obligatus sis per te ipsum deservire, adhuc teneris illius curam mentionem facere. Quia absolute beneficium curatum estimo esto motu proprio gratia concessa sit adhuc teneris curati facere mentionem. Quia motus proprius, tamen si subreptionem tollat ex parte impetrantis. cap. si motu proprio. de praebendis. in 6. non tamen tollit subreptionem, quae ex te ipsa, & ex parte concedentis prouenit, hoc est, non firmat gratiam, quam concedens facere non intendit. cap. cum nullus. de praebendis. in 6. Et cap. si cui eodem. Menoch. n. 64. et 201. q. 11.

11 Secundo fit vitari gratiam beneficii iuris patronatus, si tacite qualitate beneficium impetres. Quia non creditur Pontificem prauidicare velle patronis. Menoch. multis relatis.

Ferd. de castro Sum. Mor. Pars II.

n. 71. Azor. *supra*. q. 6. c. 9. 11. Excipit tamen Menoch. n. 72. beneficium patronatus vacans in curia super quo pendet lis inter patronos; quia de hoc patronatu, cum firmus non sit, & certus, non curat Pontifex.

13 Tertio fit vitari gratiam beneficij ecclesie cathedralis, si huius qualitatē mentionem non facias. Quia sub nomine beneficij in mandatis ambiciofis non venit beneficium in cathedrali situm. *cap. quamuis*. el. 1. de *prebendis* in 6. Menoch. n. 73.

14 Quarto fit vitari gratiam beneficij residendam requirentis, si huius residendæ non facias mentionem. Nam esto omnia beneficia residendam requirant, *ex cap. vlt. de clericis non residētib.* At consuetudine præscriptum est simplicia beneficia libera esse à residendia. *cap. gratia*. de *rescriptis*. in 6. Cum ergo sub nomine beneficij simplex intelligitur, efficitur sanè intelligi etiam à residendia exemptum. Ergo in concessione beneficij non venit beneficium residendam requirens, & consequenter non tenet concessio. Menoch. n. 74. Azor. q. 11. Excipit tamen Menoch. n. 77. aliis relatis, si motu proprio esset facta concessio, quia tunc (inquit) residendæ qualitas non expressa non vitari. At hæc exceptio mihi non probatur, cum qualitas beneficij concessi natura explicari. Quoties enim qualitas beneficio intrinseca tatur, gratia etiam motu proprio concessa non subsistit, vt relato Abbate, & aliis, docet Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 21. n. 51.* Deinde si motus proprius, vt super diximus ex iplo Menochio, non excusat expressionem qualitatē curæ, neque etiam excusare debet residendæ expressionem; cum vitæque qualitas ad substantiam gratiæ pertineat.

15 Quinto fit vitari gratiam si beneficium tanquam curatum, aut residendam requirens conferatur, cum tamen simplex sit, quia ignorat Pontifex quam gratiam concedat, Menoch. n. 76. Neque obstat forte, vt facilius concederet, si sciret simplex esse. Nam esto hoc verum esset, quod non est certum, cum aliquas speciales rationes habere possit ad concedendum beneficium, residendam expostulans, quæ in simplici non procederet. At cum non sciat naturam beneficij, quod confert, non potest talis collatio illi voluntaria esse, esto motu proprio fiat concessio.

16 Sexto fit vitari gratiam beneficij, cuius valorem in impetratione non exprimis, aut falso exprimis, vel augendo, vel minuendo notabiliter. Nam esto ex iure communi non sit opus valoris expressione ad beneficij impetrationem, cum qualitas beneficij à valore non pendat. At cum in regulis Cancellariæ statutum sit huius esse faciendam mentionem, aliis impetrationem fore subreptiam, efficitur hoc omnino seruandum esse: sic Menoch. *de arbit. lib. 2. casu 201. n. 78.* Thom. Sanch. *l. 8. de dispensat. disp. 21. n. 4.*

17 Sed an motus proprius excuset hanc taciturnitatem valoris, vel illius falsitatis expressionem? Menoch. *supra*. n. 83. affirmat illius taciturnitatem excusare, secus falsitatem, quia quando valor taceatur, non mouet Pontificem ad concessionem, & neque affirmari potest legitime informatum delegatam esse, imo oppositum debet præsumi. At cum falsus valor exprimitur, præsumi potest ex illius relatione notum esse, ac proinde ex falsa causa, & contra voluntatem ipsius: motus autem proprius nunquam supplet subreptionem commissam contra concedentis intentionem, vt multis docet Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 21. numero 32.* Verum hæc distinctio probanda est in causis, quæ Pontificem mouent ad concedendum, quarum falsa expressio rescriptum vitari etiam motu proprio concessum, vt multis probat Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 21. num. 51.* At valor in beneficiorum concessione est qualitas beneficii intrinseca, cum ius naturam non mouet, siue augeatur, siue diminuat: neque est causa, quæ Pontificem moueat ad concedendum: ad summum enim mouet ad acceptionem, vel difficultiorem concessionem. Ergo ex falsa valoris expressione rescriptum motu proprio concessum annullari non potest; si quidem falsi expressio, qua sublata non tollitur concessio, etiam si difficultior reddatur, non reddit rescriptum subreptium, vt multis allegatis probat Sanch. *disp. 21. num. 32. & num. 52.* & nos diximus *tract. de beneficiis. disp. de priuileg. & disp. de dispensat.*

18 Septimo fit gratiam beneficij vitari, etiam motu proprio concessam, si cum sit beneficium electionum, taceas illius qualitatem. Quia nunquam censetur Pontifex iura electionum derogare, Menoch. plures referens n. 84. consentit Sanch. *lib. 8. disp. 21. n. 50.* & idem efficacius procedit in beneficio ius patronatus lateorum quod nunquam solet Pontifex derogari Azor. *lib. 6. cap. 32. quest. 6. & cap. 33. q. 11. in fin.* Sanchez *supra*.

19 Octauo fit vitari gratiam beneficij regularis, si cum secularis sit, illud impetres tacita beneficij qualitate, & e contra si regularis sit, impetres beneficium secularitate. Tum quia ignorat Pontifex, quam gratiam tibi concedat. Tum quia ad illam gratiam inhabilis es. Neque hic defectus excusatur ob clausulam motus proprii, quia hæc non supplet personæ impetranti inhabilitatem, vt multis relatis docet Sanch. *supra*. n. 49.

20 Nono fit gratiam hospitalis etiam motu proprio concessam

si sub nomine beneficij impetres, quia regulariter beneficium non est cum laico concedi posse; & habetur expressè *element. per litteras de prebendis*. ibi. Nulli posse decerni. *ius prouideri nisi hoc in apostolicis litteris cauatur expressè* est enim error commissus in gratiæ substantia, quæ ex clausula motus proprii non reparatur Gonzalez *gloss. 5. §. 4. n. 7.* Menoch. aliis relatis, *dicto casu 201. n. 88.* Excipit tamen, nisi ex consuetudine, vel fundatione beneficium esse, vt plura hospitalia sunt, iuxta dicta *disp. 1. de hospitalibus*.

21 Decimo fit beneficium vitatum per se impetrari non potest tacita vitone, etiam ex clausula motus proprii. Tum quia per vitonem extinctum est. Tum quia non præsumitur velle Pontificem iura vitonis dissoluere, potius tamen illud impetrate, si impetres principale; quia ad huius impetrationem accessoria veniunt, Menoch. n. 91.

22 Vnde fit mandata de prouidendo, etiam motu proprio concessa, subreptia esse, & nulla sit factio de beneficiis monachalibus, hoc est ad collationem vitæ pertinentibus, tacita hac qualitate. Quia non est credendus Pontifex velle ordinariam collationem vitæ prouisione, quam habet, priuare, iuxta *claus. 1. de sentent. excommunicat. ad finem*, & tradit alios referens Menoch. *lib. 2. de arbitrar. casu 201. num. 94.* Gonzalez *gloss. 5. §. 4. n. 4. & 5.* Azor. *lib. 6. c. 32. q. 6.* Aduerto tamen cum Menoch. *lib. 2. n. 95. & 96.* Gonzalez n. 17. beneficium monachale non dicit, si collator illius tantum libertatem collationem habet, tamen simultaneam cum aliis, vel ad alia beneficia præferre, vel eligere potest. Quia cum competat illi aliorum beneficiorum prouisio, absolute dici non potest vitam illi competere, quod ad monachalis qualitatem requiritur.

23 Duodecimo fit, vitari gratiam etiam motu proprio concessam, si nates beneficium vacasse per obitum, cum tamen vacet per resignationem contra. *cap. susceptum. de resignat. in 6.* Ratio est, quia Pontifex præsumitur velle gratiam concedere sub illa conditione sibi narrata quod beneficium taliter vacet: sic relatis Felino, & Sela docet Menoch. *dicto casu 201. n. 103.* Azor. *2. lib. 6. c. 33. q. 16. in fin.* Aliquis explanationes huic doctrinæ adhibet Menoch, quas ibi videre potes, Adde, non solum te obligatum esse narrare beneficij vacationis modum, sed etiam per cuius obitum vacauit, si ratione illius indicat resignationem, vt contingit in beneficio vacante ob mortem familiaris Pontificis, vel Cardinalis, quod ob qualitatem petitionis referuatum est. Quia hoc beneficium nullatenus creditur Pontificem concessurum, nisi reservatione eogita. Menoch. *supra*. n. 110. In impetratione vero canonicatus, & præbendæ existimat Menoch. *casu 201. n. 135.* exprimendum esse nomen canonici, ob cuius obitum vacat præbenda. Quia ita ferat stylus curiæ, sed non credo ita necessarium esse hanc expressionem, vt si in nomine error commissus sit, rescriptum vitatum, cum neque ad substantiam gratiæ, neque ad facilitatem concessionem pertineat. Si autem impetres beneficium, nullo vacationis modo expresso, non est gratia subreptia: quia omnis vacationis modus intelligitur: vt bene ipse Menoch. n. 100. notauit. Declarat tamen primò vt non procedat, cum impetratur rescriptum gratiæ *si neutri*; quia tunc exprimens est vacationis modus, eo quod mouere potest Pontificem ad concedendum vel denegandum illam nouam gratiam super qualis agitur. Declarat secundo, vt non procedat, cum electionis decretum superioris præsentatur ad confirmandum electionem, quia tunc vacationis modus exprimens est. Ex ratio esse potest, quia alius non constabit de legitimatione actus.

24 Decimo tercio fit gratiam nullam esse, etiam motu proprio concessam, si sit de beneficio affecto, & qualitate hanc non exprimas. Quia hac qualitate non expressam Pontifex beneficium prouidet, censetur liberum prouidere. Menoch. *casu 201. n. 128.*

25 Decimo quarto fit, gratiam reddi subreptiam, si impetres beneficium, quod sine legitimo titulo occupasti, tacita hac materia possessione; quia vitium intrusionis non excusat clausulam motus proprii: sic aliis relatis, Menoch. n. 129.

26 Decimo quinto fit, reddi gratiam nullam, etiam motu proprio concessam, si beneficium alteri vitatum æque principaliter impetres, non facta vitonis mentione; quia non est præsumendum velle Pontificem iura vitonis dissoluere, nisi id clare exprimeret si tamen, confers beneficium adderet clausulam cum annexis, & pertinentiis vitæ huius additionis, valida esset impetratio: quia iam exprimit Pontifex se velle beneficium illud inter te vitari tibi conferre, neque vnum ab alio ditare. Menoch. n. 133.

27 Decimo sexto (inquit Menoch. n. 134.) esse gratiam subreptiam, si beneficium ecclesie inferioris impetres, & sanctum illius ecclesie non exprimas, quia hæc expressio videtur necessaria, vt Pontifex intelligat quod beneficium conferat. Verum si aliunde de corpore beneficii constat, credo omnino huius nominis, aut erroris in illo non vitare gratiam. Illud tamen reputo certum, beneficium sit Ecclesie cathedralis, & tacita hac qualitate impetres, nullam esse impetrationem, quia in absoluta beneficij concessione qualificatum non comprehenditur, vt aliis relatis probat Gonzalez *gloss. 10. in prin.*

28 Decimo septimo erit gratia nulla, si stante Ecclesie statu impetrationem impediens illius non facias mentionem, quia non est credendum Pontifici iuribus Ecclesie velle derogare, nisi id clarè exprimat Menoch. dicto casu 201. n. 136.

29 Ex tertio capite, nempe ex iure quod alteri in beneficio impetrato competit, inferit. Menoch. dicto casu 201. n. 138. rescriptum vitari, si alteri collatum sit beneficium, et ideo acceptatum non sit, tu verò in impetratione huius iuris, quod est ad beneficium, non meminit: quia non est credendum pontificem velle collegi ius alteri quæsitum. Et idem est de electione, postulatione, aut presentatione. Menoch. num. 149. Quocirca nisi dicat, non obstante collatione, electione, presentatione alteri facta, huic iuri nullo modo etendum est derogari. Menoch. 143. imo, vt tradit Azor, 2. part. in fin. moral. lib. 7. cap. 31. q. 2. clausula illa non obstante iure alteri quæsitum debet intelligi de iure inuálido nisi aliud verbis expressit, manifeste.

30 Secundo inferit Menoch. num. 139. te debere narrare, si alter sitin beneficii possessione cap. cum nostris. de concessione prebenda: quia satis habet ius quæsitum, dum de illegimitate possessionis non constat. Verum si concedatur rescriptum cum clausula vocatis vocandis, vt regulariter concedi solet; tunc etiam non meminit colorati possessoris, non esse vitium rescriptum: quia tacite in rescripto supponitur ius possessoris examinandum, cum non possit executioni mandari rescriptum nisi prius citetur possessor, & ius illius decidatur. Quod à fortiori procedit, si rescriptum expeditur cum clausula, amota quolibet illicito detentore, quia ex vitio colorata possessio, si quæ sit, exprimitur. Menoch. dicto casu 201. num. 140. & 141. Subdit tamen Menoch. num. 144. colorate possessionis tacite iurisdictionem non obstat valioi rescripto; si præsumatur Pontifici factus fore concessurus, si possessionem illam coloratam scierit, vt contingit, si contra eius reservationem esset possessio accepta. Quia nequaquam tali possessioni fauere intendit, tamen si possidens aliquo colorato titulo possidere præsumatur. Et idem videtur esse, cum expeditur rescriptum sub clausula moris proprii quia credendum non est hanc liberam concessionem de negandam fuisse ob illegitimum alicuius possessionem etiam coloratam.

31 Tertio inferit Menoch. n. 147. te debere narrare alterius solam beneficii detentionem, vt si beneficii reseruari per annum quam occupauit, et postea dimiserit. Quia annalis detentio ius aliquod concedere videtur. Ceterum ne cio q. no fundamento hæc conditio firmari possit. Nam annualis possessio coloratum coloratum conferendum est, & eius vitium ignoratur, sed cessante hæc possessio non est locus huic colorato titulo, & ex eius dimissione satis colligitur illegitimum fuisse, non igitur opus erit eius mentionem facere.

32 Quarto inferit Menoch. num. 148. te debere licentiam, & processum pendens, & receptionem ad beneficium declarare, si que sint: Excepit tamen, nisi ius sit de possessione: quia tunc (inquit) non impeditur beneficii impetratio. Quod non credo: nam absolutè est beneficium litigiosum; neque credendum est, velle Pontificem derogare ius alicuius, quod ad possessionem præterit, illo non cognito.

33 Pro complemento huius doctrinæ aduertit optimè Menoch. d. lib. 2. de arbitrar. casu 201. n. 130. supra dicta procedere, cum beneficium à Pontifice impetrat; secus si ab ordinario. Nam cum ordinarius tam qualitates beneficiorum tum impetrantium conditiones noras habere debeat, ne in visitandis Ecclesiis negligens reputetur, non videtur necessarium eorum illo qualitate beneficii impetrati, cuiusque valioem narrare, neque habitum beneficium exprimere, neque alterius coloratam possessionem: consentit Thom. Sanchez, lib. 8. de matr. disp. 11. n. 4. Secundo aduertit Menoch. que dicta sunt de impetratione beneficiorum, locum habere in beneficiorum pluralitate, itemque in illorum vnione, quia hæc in impetratione difficiliora sunt.

S. V.

Quæ facere debeant executores litterarum apostolicarum in forma breuis de capienda possessione.

- 1 Quando hæc breuia concedantur.
- 2 Ex vi horum breuium non derogatur Trident. decretum Sess. 24. cap. 20. de reformat.
- 3 Executor eorum committitur auditori camera apostolica, vel alio personis in dignitate constitutionis reseruari, seu affectis.
- 4 Nunquam concedantur, nisi pro beneficiis.
- 5 Subreptitium est beneficium si de beneficio litigioso, illiusque non sit facta mentio.
- 6 Hæc breuia sunt ad vilitatem prouisi.
- 7 An possessio nomine camera, capta, possit in alium transferri? Affirmatiue respondetur, neque ad hanc translationem requiritur illius à prouiso apprehensio. Ferd. de Castro sum. Mor. Pars II.

8 Debet executor ante executionem probare, quæ in breui narratur.

9 Item an debeat probare reservationem, cum tamen expressè non dicatur esse beneficium reseruum: Probabilior est pars affirmans.

10 Probatio narratiua debet esse perfecta.

11 Est perfecta probatio, si duplice teste probes obisse beneficiatum in mense reseruario, & beneficium possidisse.

12 An executor quousque detentores, & intrusos citare, & audire teneatur? Prouisor pro & contra, Resoluitur non esse audiendos nisi narratiua infirmet.

13 Omnes fructus, redditus, & proventus dicti beneficii à die vacationis prouiso adiudicantur.

14 Appellatione postposita procedere potest hic executor, & qualiter hoc intelligatur.

15 Quid de illa commissione sub conditione, vt breui prius paritum sit.

16 Prouisor, ad cuius commodum nomine camera possessio capiatur, obligatus est infra sex menses litteras sub plumbe expedire.

17 Quid si infra sex menses non expeditis.

18 Beneficium vacans ob non expeditionem litterarum ad Pontificem perit.

Hæc breuia de capienda possessione concedi solent primo, cum beneficia Pontifici reserua, vel affecta sunt, & prius nondum litteras expeditur. Tunc inquam, ne eius possessio retardetur, expeditur breue, vt nomine camera possessio accipiatur. Secundo expeditur breue, cum litteræ expeditæ sunt & prouisor à capienda possessione impeditur, vt huiusmodi impedimentum tollatur. Tercium huius breuis referret Garcia 6. p. de benef. c. 3. n. 3. circa cuius intelligentiam aliqua notanda sunt.

1. Primo notandum est, per illud non derogari decreto Trident. sess. 24. cap. 20. de reformat. vbi cauetur causas omnes, etiam beneficiales, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognosci debere, exceptis his q. iuxta canonicas sanctiones apud sedem apostolicam sunt tractandæ, vel quas ex urgenti, rationabilique causa iudicauerit summus Pontifex per speciale rescriptum, signaturæ sanctæ tatis suæ manu propria subseribendum, committere; aut auocare. Non inquam, huic decreto per huiusmodi breue derogatur. Tam quia huiusmodi breue executionum est, & summariam tantum cognitionem requirit, neque introducit causam, sed causam exequitur. Tum quia non minoris efficacitatis est, quam rescripta signaturæ manu Pontificis subseripta. Tum quia ita congregatio concilii declarant; vt refert August. Barbosa in supradicto decreto his verbis: Prouisor per sedem apostolicam de beneficiis reseruari possunt virtute breuium in fauorem litterarum, seu nomine camera apostolica ad accipiendam possessionem cum auctore eiusdem camera directari citare, & ad iudicium eorum eodè auditoria camera possessores litigiosorum occupantes, & detinentes, ac si coram ordinario super possessorio tantum causa ventileretur, & si sententia super eodem possessorio prolata fuerit, potest aduersa causam in curia committere.

2. Secundo notandum est, huius breui executionem committi tam generali auditori camera Apostolicæ, tum aliis personis in dignitate constitutis, iuxta textum in cap. statutum. de rescript. in 6.

3. Tertio nota, regulariter nunquam hæc breuia concedi, nisi super beneficia reserua, seu affecta, & ad Romanum Pontificem pertinentia. Quia hic modus prouisionis arguit hæc beneficia propriè esse Pontificis, neque illorum prouisionem a iis competere. Alias non intendet, vt nomine suo possessio acciperetur. sic Garcia 6. p. de benef. cap. 3. n. 11. consentit Gonzal. reg. 8. Cancell. gloss. 9. annotat. contra nulli, & asten. n. 262.

4. Ex quo fit, esse subreptitium breue, si sit de beneficio litigioso, & litis non fuerit mentio facta, sic Garcia 6. p. cap. 3. n. 14. Gonzal. annotat. contra nulli, & astenata n. 272. Et ratio esse potest, quia Pontifex non præsumitur velle iura litigantium derogare.

5. Quarto nota, breue de capienda possessione, etiam nomine camera, esse ad vilitatem prouisi, & vt melius eius prouiso executioni demandetur: si quidem ipsa camera apostolica possessionem accipit, vt illam cedat in prouisum, & prouisor virtute illius cessionis gaudeat privilegiis possessionis beneficii, ac si à Principio ipse per se possessionem accepisset. Gonz. gl. 34. n. 113. Garcia 6. p. cap. 3. n. 17. vnde si prouisor incapax est beneficii, vel ob vitium personale, vel quia gratiam subreptitè obtinuit, supradictum breue de capienda possessione, quod acceptum est, nullum est censendum. Gonz. gloss. 9. annotat. contra nulli, n. 278. Garcia 6. p. n. 18. & leg.

6. Aliquibus non licet difficultatem ingerit, quod possit possessio nomine camera apostolicæ capta in alium transferri: quia possessio potius actum quam ius respicit: at tamen dubitari non potest cum à Gregor. XIII. in sua constitut. 24. incipiente ad Romani. sub to. Julij 1575. sic statutum sit. An autem iusticiat quod solum camera apostolica possessionem assignet, & cedat

cedat in prouisum, sub cuius nomine capta est, vel ulterius requiritur illius a prouiso apprehensio; Mihi probabilis videtur solam cessionem sufficere. Quia accipiens possessionem nomine camerae, ad utilitatem prouisi accipit, & cum potestate transferendi in illum. Ergo facta translatione iam possessor nuncupandus est. Vt quid ergo necessaria est noua possessionis apprehensio; Et ita videtur sentire Gonzalez supra. Verum si prouisus, ad cuius commodum possessio nomine camerae capta est, moriatur antequam ipsi possessio a camera fuerit consignata, non poterit in alterum transferri: quia nomine ipsius capta non est. Sed ad hoc necessarium est, ut prius in locum defuncti subrogetur, & illius ius concedatur. Garc. dicta 6. cap. 3. num. 24.

§ Quinto aduerte, ad executionem huius breuis cameralis requiritur necessarium ut prius executor probet, quae in breui narratur. (Garc. supra n. 25)

9 At quia ex sola illius probatione non videtur inferri necessarium beneficium reueruatum esse: si quidem in dicto breui solum dicitur *constituo quod N. de tali mense in possessione huiusmodi beneficii obierit*. At potest obire in mense, qui putatur reueruatus, cum tamen non sit ob priuilegium alternatiuam. Itemque a reueruatione excludi potest, quia est beneficium periculis ad praesentationem laicam, ideo est difficultas an si pars aduersa opponat non irritae reueruationem, teneatur executor verificare illam antequam prouisio executioni mandetur? Negat Garcia supra a numer. 25. & segg. Monetur, quia quando ex relatione non constat reueruatio, non videtur impetranti incumbere onus probandi reueruationem. Alias frustra adderet Pontifex in aliquibus breuibus qualiter reueruatio, absque huiusmodi addito Plene, & concludenter probanda est ab impetrante.

Ceterum verius est oppositum, quod probat Hieronym. Gonzalez regul. 8. Cancellar. gloss. 9. annotat. contra nullit. & attentata. precipue a. num. 263. Quia haec breuia, ut dictum est, nunquam conceduntur nisi in beneficiis reueruatis, quare cessante reueruatione cessat concessio: sed quilibet impetrans tenetur fundamentum suae gratiae verificare. Ergo tenetur reueruationem probare.

Dices, verum esse cessante reueruatione, cessare gratiam, esseque illius fundamentum, non tamen inde inferri obligatum esse impetrantem illam probare: quia non omne fundamentum esse impetrantem illam probare, sed illius tantum cuius sit expressa narratio, alias obligaretur probare esse clericum ex legitimis natalibus ortum, nulloque vitio inuolutum. Quod non est dicendum, haec enim relinquuntur iudicio petitorio. Cum autem in narratio non fuerit facta expressa mentio reueruationis illa ab impetrante non videtur necessario probanda. Sed contra est: quia licet verbis expressis non fuerit facta mentio reueruationis, at tacitis, & virtute in expressis contentis facta est. Cum enim in narratio signetur vacationis modus, vt inde constet Pontifici prouisionem competere, sibi que esse reueruatum negari non potest; reueruationem esse de mente breuis, ac proinde ab impetrante probandam. Alias autem qualitates impetrantis probari non debent in his breuibus, quae expediuntur in forma gratiosa, quia supponuntur probata, seu in breuibus quae in forma digni expediuntur, quia virtute in narratio continentur. Fateor tamen cum Gonz. supra n. 268. si probaretur beneficium vacasse in mense reueruato, aut sede episcopali vacante, sicut in breui cauetur, nullaque esset contradictio qui coram executor reueruationem excluderet ob patronatum vel alias rationes, deberet executor ex sola illa verificatione possessionem accipere nomine camerae, vel prouisum in possessionem immittere. Quia censetur sufficienter probasse reueruationem.

10 Sexto aduerte, probationem narratiuae debere esse perfectam: sic Garc. dicta 6. cap. 3. a. n. 94. Tum quia est gratiae fundamentum, & conditio, sub qua reueruatum conceditur. Tum quia agitur de impedienda ordinatorum prouisione, & de exclusione cuiuslibet alterius prouisi, consentit, & pluribus firmat Gonzal. gloss. 11. num. 68. Excipiunt tamen supradicti doctores, Garcia. n. 69. Gonzal. n. 104. casum quo non esset intrusus aliquis excludendus, vel contradictor: quia tunc videtur sufficere semiplena narratio reueruationis probatio, eo quod prouisio Pontificis valde esse potest, non solum ex capite reueruationis, sed etiam ratione praesentationis. Sed haec exceptio nullatenus admittenda est. Nam esto Pontifex ratione praesentationis prouideret beneficium possit, non tamen in praesenti valet vti illa potestate, sed solum ex capite reueruationis intendit beneficium prouideri. Ergo si reueruatio plene probata non est gratia iustificata, non erit neque intentioni Pontificis satisfactum. Illud tamen est certum obligatum esse impetrantem ad excludendum spoliatum; & reuocationem sententiae ex causam probare plene; & concludenter beneficii possessi reueruationem. Garc. dicta 6. cap. 3. a. n. 53. 60. & 61.

11 Septimo aduerte, clausulam illam, *constituo quod N. defunctus in possessione beneficii de praedicto mense reueruato obierit*, probari sufficienter si probes duplici teste N. possidisse beneficium, & in tali mense reueruato obiisse; tamen non pro-

bes tempore obiisse possidisse, quia dum conuictum non probatur, semper praesumitur possidere, qui semel in possessione fuit. Panormit. in cap. cum ad sedem. de rescriptis. spoliat. n. 26. Mat. card. de probat. concl. 70. numero 17. Garc. 6. p. de beneficiis 3. a. num. 70.

Octavo aduerte, qua ratione intelligenda sit illa clausula, *amotis inde. & expulsis quibuscumque detentoribus. & intrusis; non tamen a nobis prouisis*, an ex vi huius clausulae teneatur executor quoscunque detentores, & intrusos citare, vel possit illis non citatis, & aditis a possessione amouere? Garcia 6. part. de beneficiis. cap. 3. a. num. 45. affirmat obligatum esse executorem citare detentorem, & intrusum, si forte aliquis existit. Monetur, quia expelli non debet detentor, & intrusus, nisi ordine seruato; sed rectus ordo petit, ut audiat. Ergo petit, vt citetur prius. Item si in supradicto breui diceretur, *amotis quibuslibet illicitis detentoribus*, necessario citandi foret, vt cognosceretur an illiciti beneficium obtinent. Ergo similiter citandi sunt, cum dicitur *amotis quibuslibet detentoribus*. Non enim amouere Pontifex intendit, nisi illicitos, quod satis indicat verbum illud *intrusos*, quod solum illicitae detentioni accommodari potest.

Contrarium videtur defendere Gonzalez gloss. 9. annotat. contra nullit. & attentat. & n. 277. ea inquam ratione; quia alias executor nunquam merus executor esset, sed semper esset mixtus, cum patet indicis assumere obligaretur, litteraque apostolicae nunquam haberent paratam executionem.

Dicendum ergo existimo, obligatum esse executorem verificare narratiuam, scilicet vacationem de tali mense, quo reueruatum inducat; illa igitur verificata absque vlla cautione amouere poterit quemlibet beneficii detentorem, quia supponitur illiciti detentore, & in beneficio esse intrusum. Quod si ipse se executioni opponat, praecedens legitime beneficium detinere, impedire non poterit executionem, nisi probationem narratiuae infirmet. Ex alio namque capite in hoc iudicio executio audiendus non est, sed remittendus est iudicio petitorio, & ex his soluuntur fundamenta contraria. Subdit vero Pontifex, *non tamen a nobis prouisis*. Nam si detentore a Pontifice prouisi fuerint, siue bene, siue male, cessat executio breuis; quia cessat conditio sub qua exequendum est. Neque executor potest illorum prouisionem examinare, sed iudicio petitorio remittenda est. Garcia 6. part. de beneficiis. cap. 3. a. num. 79.

13 Non aduerte, quod omnes fructus, redditus & proventus dicti beneficii a die vacationis decurrunt prouiso aduocatum, & per centenas Ecclesiasticas compellunt reddere qui eos habuerint, vel consumperint. si mala fide consumpti sunt, quae tempore praesumitur a die inimicam monitorii. In beneficiis Ecclesiae Cathedralis solet capitulum fructus percipere illo tempore, quo illis pendit pro executione breuis, quia capitulum competens per ius accedendi, eo quod nullus residat, iuxta textum in cap. 1. de clerico non resid. in 6. Neque aduersus haec doctrinam obstat constitutio 67. Pij V. incipiens *cordis tibi* et. 1033. Kaled. Aprilis anno 1568. qua cauetur fructus sequenti anno esse, quoties inter prouisum a Sede Apostolica, & ordinationem investigat super aliqua dignitate, praebenda, aut portione, siue alio beneficio Ecclesiastico in aliqua Ecclesia Cathedrali, vel collegiata, ne capitulum occasione percipiendi fructus huius foueat, & prouisum apostolicum impediatur. Non inquam obstat; quia haec constitutio, dicit Garcia 6. p. r. d. de sic. c. 1. num. 116. loquitur de fructibus, & proventus, quos capitulum percipit vigore alicuius specialis conuentionis, vel constitutionis Ecclesiae, non de fructibus, quia vigore iuris communis capitulo competunt. Item loquitur in casu, quo capitulum in culpa fuerit, quomodo prouisus Apostolicus executionem suae prouisionis obtineat, consentit Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 7. primum. num. 22.

Dixi executorem compellere posse censuras, priuationes beneficiorum, inhabilitate ad illa, alii que penis detentorem beneficii, vt dimittat, fructusque perceptos restituat. Quod si facta hac compulsionem rebellis extiterit, esto postea a contumacia destitit, & breui pareat: non teneatur executor omnem penam remittere, sed aliquam exequi potest ob contumaciam. Excipitur tamen censuras, a quibus necessario absoluedum est, si obedientiam praestet. Regulariter tamen tam a censuris, quam aliis penis absoluitur, si a contumacia destitit: sic aliis relatis Garcia 6. p. de beneficiis. c. 3. n. 151.

14 Decimo aduerte, huiusmodi executori potestatem concedi procedendi appellacione postposita. Quia facultate executioni mandare poterit breui commissum, non obstante appellacione, quae effectum non habet suspensiuum, sed ad summum deuolutiuum, iuxta textum in cap. pastorali. §. praetera de officio delegati. cap. tua nobis in fine de decimis. Quod intelligendum est, de executori procedente iuxta formam sibi commissam, & in breui praescriptam. Nam illa non seruata clarum est non posse bene executioni mandari, & appellacionem suspensiuum effectum habere, vt laicus Gonz. reg. 8. Cancell. innotat. contra nullit. & attentat. num. 220.

Idem dicendum est de illa clausula, *subiata quolibet facultate*

DE
CASA
PALATII

aliter iudicandi. Et interpretandi, &c. quae certe intelligitur probari...

14. Polita vero appellatione per intrusum datur a signatura Pontificis commissio, ut de executione brevis cognoscatur...

Videcimo nota illam clausulam, dummodo ultra tres menses aliquis auctoritate praesentis ad iudicium non trahatur...

15. Tandem adverte, prouisum apostolicum, ad cuius commodum & utilitatem nomine camerae possessio capitur...

17. Difficultas vero est, an transactis sex mensibus in quibus testibus litteras expedire, neque expeditio possit postea expediri...

18. Deinde est alia difficultas, an beneficium vacans ob non expeditionem litterarum in mense ordinario pertineat ad ordinatum eius prouisio...

Nihilominus verius est de prouisione solius Pontificis esse, sic Mandol. q. 60. de monitorio sub. num. 51. Garc. 6. p. c. 3. num. 171.

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars. II.

alioquin beneficium vacet, non videtur beneficium de nouo vacare, sed vacationem primam continuare, eo quod prouisio Pontificis non fuerit completa, & perfecta.

§. VI.

Qua ratione subrogationis rescripto beneficia acquiruntur.

- 1 Subrogatio quid sit, & a quo concedatur.
2 An facta colliganti infra mensem, vel post mensem vacationis omnibus aliis subrogatis praeratur.
3 Triplex conditio necessaria est, ut subrogatio locum habeat.
4 Qualiter impetratio beneficii viuentis possessore impedit subrogationem.
5 Ad qua subrogatio extendatur: Concessio spectanda est.
6 Ex vi subrogationis succedit in ius, & possessionem illius, in cuius locum subrogatur.
7 Qua in subrogatione verificare debeat, ut tibi possessio defuncti concedatur.
8 Quid si esset contradictor, nec defunctus esset in possessione.

Subrogatio est in alterius locum successio, iuxta leg. propo. nebat. de iudicis. Hinc subrogationis rescriptum dicitur quo Pontifex alicui concedit ius litigiosum...

Hoc ius solus Pontifex concedit, quia solus ille subrogare in licet potest. Et 2. ut ius pendente, in 6. & solus ille potest ius ad beneficia vacatura concedere...

Deinde subrogatus in licet, & iura defuncti potest esse colligans, vel alius tertius. Si colliganti concedatur subrogatio infra mensem, omnibus aliis concessionibus praerenda est...

Contrarium defendit Mandol. in praesentia. 2. Azor. 2. p. in sit. mor. 1. 7. c. 3. 1. 7. in fine. Et videtur probabilius, eo quod causa annullandi subrogationes infra mensem factas alteria colligantibus videatur esse...

5. Ut autem haec subrogatio locum habeat, triplex conditio in supradicta regula exprimitur. Prima, dummodo is qui subrogationem petit, in dicto beneficio in ius non fuerit...

videtur; eo quod dicta regula solum triennialis pacifica possessio requiratur absque villa tituli mentione: & cum sit conditio favorabilis ad evitandas lites, & calumnias, late est interpretanda, ita ut quamlibet possessionem pacificam sive non cum titulo, sive absque titulo comprehendat. *Arzot supra, vers. secundo queritur.* Tertia conditio est, ne subrogatus in locum defuncti impetrationem beneficii fecerit, vivente illius possessore, maxime si senex, vel infirmus fuerit. Et idem est si impetrauerit ob priuationem, vel remotionem, antequam de criminibus fuerit sententia non solum definitiva, sed quae transierit in rem iudicaram beneficii possessoris condemnatus.

4 Mandol. in *praesenti, quast. 6.* existimat non quamlibet impetrationem beneficii impedire subrogationem, sed illam solum, quae fuerit de beneficio possessore a senex, vel infirmo, aut simili. Quia in hac datur locus malitiae, & calumniae, & occasio mortis captae, & praeterea, quia si de quorumlibet viventium beneficiis impetratio intelligeretur, ut quid regula expressit senis aut infirmi beneficii impetrationem? Item est Pontifex cuperet eorum, qui viventium beneficia impetrant, fraudibus obviare, de facto solum subrogationem prohibuit illis, qui beneficium impetrauit vivente possessore in casu senectutis, vel infirmitatis, aut simili impedimento, qui colligitur ex illis verbis, *illo vivente in casibus promissis, vel similibus impetrauit, & non sunt in regula alij casus praemissi, nisi senectutis, aut infirmitatis.*

Ceterum haec doctrina Mandosij admittenda non est, ut pote contra verba regulae, & contra eius intentum. Regula namque quorumcumque viventium impetrationem expressit illis verbis. *Cupiens* (scilicet Romanis Pontifex) *eorum fraudibus obviare, qui viventium beneficia, illorum praesertim, quibus prosperum, aut propter infirmitatem imminet vita periculum, impetrant, ut illis decensibus, tanquam colligantur in illorum iuribus facilius subrogentur, voluit ut deinceps nullus in iure, vel ad ius beneficio defunctis quod illo vivente in casibus praemissis, vel similibus impetrauit, aliquo modo subrogetur.* Cum enim particula *praesertim*, implicauerit, casum expressit minus dubitabilem, & casus magis dubiales comprehendit, ut in *cap. cum contumacia, de hereticis, in 6. & reg. 1. §. pater, vers. sed maxime, ff. de collatione bonorum, & tradit Glossa in leg. vlt. vers. praesertim, ff. de liber. hom. exhibend. Menoch. lib. 3. de arbit. casu. 436, num. 19. referens Decium in leg. qui, se patris. num. 60. Cod. unde liberi, & Socia. Iunior. consil. 30, num. 41, lib. 1.* Item non satis Pontifex obviaret eorum fraudibus, qui viventium beneficia impetrant, si solum impetrantes beneficia senum, & infirmorum priuatione subrogationis puniret. Deinde finis, ob quem subrogationem annullat illorum, qui beneficia senum, & infirmorum impetrant, est ne lites malitiose excitentur, neve novi aduersarii colligantibus dentur, ut constat ex initio regulae, ibi: *Litium succedere cupiens insanus, & ne novi colligantibus adversarii dentur, sed haec ratio procedit in cuiuslibet viventis beneficii impetratione.* Ergo.

Neque obstant rationes pro Mandosio adductae. Negamus namque solum in impetratione beneficiorum, senum, & infirmorum adesse fraudes, & malitias posse, cum in aliis adfuit, esto non ita efficaciter, eaque de causa impetrationem beneficiorum, senum, & infirmorum expressit Pontifex, sicuti etiam expressit in petrationem beneficii illorum, qui de criminibus priuatione dignis perpenatis arguuntur.

5 Ad quae vero subrogatio se extendat, pendet ex concessione, si enim subrogatus in litem & ius defuncti, nulla mentione facta possessionis, non ceteris in eius possessionem subrogatus. *argument. legis. Pomponius, §. quastum, & leg. cum heredes, ff. de acquirend. possess.* Et ratio esse potest; quia hoc scriptum non ambitiosum sit, strictam habere debet interpretationem, At si subrogeris in omne ius, quod defuncto quomodolibet conueniebat, in possessionem ipsius ceteris subrogatus: quia verba illa generalia non solum ius proprietatis, sed possessioni comprehendunt: sic relatis Mandosio q. 7. & Gomezio q. 9. aliis tradit *insti. moral. l. 8. c. 32, circa sextum quastum, q. 4.* Tenor autem subrogationum novarum, ut testatur Hieronym. Gonz. ad reg. 8. *Cancellaria, §. I. proximal. n. 39.* est, ut subrogeris litem, & ius defuncti, ad illius possessionem admittaris.

6 Ex vi huius subrogationis succedis in ius, & possessionem illius, cuius loco subrogatus, ita ut ius, & possessio praedecessoris in te translata sit a puncto subrogationis.

7 At si subrogatio gratiosa sit, ut in possessionem immitaris, non tenetis gratiam verificare, sed solum te clericum esse beneficii litigium, illius vacationem, & defuncti possessionem; quia iis verificatis nemini sit iniuria, si tibi ius, & possessio defuncti concedatur. Et idem est si beneficium fuerit Pontifici referuatum, vel affectum. Garcia pluribus Rotae decisionibus comprobans, 6. *part. de benef. cap. 4. a. num. 1. & seqq. Gonz. §. proximali. 7. a. num. 211.* colligantibus enim parum interest cum vno, vel alio possessore causam expedire, Nulla igitur e, neque alteri sit iniuria, si in possessionem defuncti mitaris, ex eo tantum quod de clericatu, litigio, vacatione, & defuncti possessione doceas absque alia verificatione.

8 Excipe tamen, nisi par titulus ab alio produceretur, hoc est, nisi alius concurreret ad Pontifice subrogatus. Nam in illo casu impeditur a possessionis immisione, & subrogatio executioni mandati non potest, sed iure ordinario procedendum est & gratiam tuam verificare tenetis, ut insuper posui, in praealate debeat: sic alii relatis docet Gonzalez *supra num. 244. Garc. n. 35. ex doctrina Barr. in leg. 1. c. de edicto D. Adriani videndo, n. 21.*

Sublimitat vero hanc doctrinam Gonzalez aliis relatis, ut procedat, cum impediens veniret cum gratia obventa ex eadem vacatione, secus ex diuersa, quia si diuersa est, non debet ceteri par titulus. Verum, ut recte Garcia *supra*, si procedas ex diuersa vacatione possessionem beneficii adeptus es, necessatio audiri debet, antequam tu virtute subrogationis gratiae in possessionem mitaris, quia est legitimus contradicitor: & iniuria illi fieret, si inauditus expelleretur. Quod si is, in cuius locum subrogatus, possessionem non habuit, nequaquam immittere potes in possessionem vigore subrogationis factae. Aliis subrogatus plus gratiae consequeretur ex vi subrogationis factae, quam habere is, in cuius locum subrogatur. Quod est absurdum, ut dicit Castador. *decis. 1. ut litem pendente, Roma decis. 10. eadem tit. in nouis.* Quapropter in hoc casu debet ius ordinario, & non executivo procedere. Achilles *decis. 2. de probat. Mohedan. decis. 106. & 104.* Et idem est, si defunctus spoliatus a possessione decesserit, tu vero subrogatus ad actionem, & prosecutionem spoli, nequaquam vi subrogationis obtinere possessionem posses, quia non est maior gratia tibi, quam auctoritate concessa, sed ordinariè, & non executivè procedere tenetis. Garcia 6. *p. de benef. c. 4. n. 36. circa finem.*

Verum si subrogatio rigorosa sit, cum haec solum sit mandatum de subrogando, verificare gratiam tenetis, Garcia *supra, num. 1.*

PUNCTUM XXXI.

Qualiter acceptio, & possessio iudiciali beneficii acquiratur.

1. *Acceptio beneficii, qua ius in beneficium confert, fieri potest per procuratorem habentem speciale mandatum.*
2. *Quid dicendum de ratihabitione.*
3. *Mandatum de acceptando beneficia laici dari potest.*
4. *An beneficiarius post acceptationem beneficii post propria auctoritate beneficii possessionem accipere? (Proposuitur casus)*
5. *Possessio beneficii accipi potest a beneficiario, & ab eius procuratore habente speciale mandatum ad beneficia.*
6. *Procuratorem generaliter constitutum non videtur posse possessionem beneficii accipere.*
7. *Quomodo beneficii possessio acquiratur.*
8. *An per inuestituram in beneficii conspectu acquiratur beneficii possessio? Videtur acquiri.*
9. *Speciato iure nostri regni id certum est.*
10. *apprehensa possessione beneficii in Ecclesia, & omnium, quae ad beneficium pertinent, censetur apprehensa.*

Ponimus ex omnium sententia collationis acceptatione beneficii titulum acquiri, iuxta textum in *cap. vltim. de concess. praebenda. in 6. & cap. si tibi absenti, de praebendis, eodem lib. sed dubium est, qualiter haec acceptatio fieri possit? Dico: dum est fieri posse per procuratorem speciale mandatum habentem ad acceptanda beneficia, tamen si in particulari non nominetur beneficium, quod acceptandum est. Quia beneficium esto onerosum sit, tamen vile beneficiario, sufficit ergo hoc speciale mandatum, ut in collationem mandans censetur consentite consentiente mandatario. Ioannes Andreas, *Imola in cap. accedens, de praebendis, & alij plures, quos refert, & legitur Couarru. libro tertio variar. cap. 16. num. 4. Valquez specul. de benef. cap. 4. §. 4. dub. 2.* Quod non solum habet iuratum in acceptatione beneficii simplicis, sed etiam curati: sic Couarru. & Valq. *supra.* At hoc intelligendum est casu, quo mandatum illud speciale est sub signo vniuersali, nempe ad quaelibet beneficium quia signum illud vniuersale omnia, vel quaelibet, distrahit mandatum, ut supponat pro beneficiis tam simplicibus, quam simplicibus, & qualificatis. *leg. omnes populi, ff. de iustitia, & iure, leg. restatorem, §. ff. de legat. 3. & plurius exorat Gonzalez ad regul. & cancell. gloss. 6. a. num. 2. c.* Neque obstat, *cap. cum in illis, de praebend. lib. 6. vbi appellacione beneficiorum non tenentur curata in mandato de providendo, tamen sub signo vniuersali concessum sit.* Quia hoc mandatum ambrosium est, & restringendum, secus mandatum procuratoris ad acceptandum.*

2. Quod si aliquis sine tuo mandato speciali beneficii tibi absenti collatum accipere, tuum non est, quousque raram habeas acceptationem, quia illa acceptatio, utpote facta a non habente potestatem, nullus est valoris. At postea ratihabitione beneficii tuum est, quia illa ratihabitione, est clara beneficii acceptatio.

DE
SAS
PAL
TO